

Warszawa, 18.07.2021 r.

Prof. dr hab. Janusz Smaza
Wydział Konserwacji i Restauracji Dzieł Sztuki
Katedra Konserwacji i Restauracji Rzeźby
i Elementów Architektury
Warszawa, Krakowskie Przedmieście 5
mail: Janusz.smaza@cybis.asp.waw.pl

RECENZJA

dorobku dydaktycznego, artystycznego oraz organizacyjnego
dr Aliny Tomaszewskiej-Szewczyk zgodnie z ustawą Prawo o szkolnictwie wyższym i
nauce (Dz. U. z 2018 r. poz. 1668 ze zm.)

Przekazane dokumenty:

Autoreferat, Wykaz osiągnięć naukowych, Portfolio prac, Publikacje, Analiza bibliometryczna, Katalog wystawy

Pani dr Alina Tomaszewska-Szewczyk uzyskała w 1994 r. tytuł magistra sztuki na kierunku Konserwacja i Restauracja Dzieł Sztuki, specjalizacja Konserwacja i Restauracja Rzeźby Kamiennej i Elementów Architektury, Wydział Sztuk Pięknych na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu. Tytuł pracy magisterskiej „Odsalanie kamieni porowatych przy pomocy jonitów”, promotorem był prof. dr hab. Wiesław Domasłowski.

W 2005 r. otrzymała dyplom ukończenia Studium Podyplomowego – Konserwacja zabytków metalowych na Wydziale Sztuk Pięknych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu.

W 2006 r. tytuł doktora nauk humanistycznych w zakresie nauk o sztuce również na Wydziale Sztuk Pięknych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Rozprawa doktorska dotyczyła „Problematyki konserwatorskiej metalowych gotyckich płyt nagrobnych”, promotorem był dr hab. Janusz Krause, prof. UMK.

Od listopada 1995 r. do dnia dzisiejszego pracuje w Katedrze Konserwacji – Restauracji Architektury i Rzeźby na Wydziale Sztuk Pięknych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika. Początkowo na stanowisku asystenta a od 2008 r. na stanowisku adiunkta.

Autoreferat

Liczy 11 stron. Podzielony jest na 6 rozdziałów, w których omówiono osiągnięcia, o których mowa w art. 219 ust. 1 pkt 2 ustawy Prawo ...

„Konservacja i restauracja zabytków dekorowanych emalią ze zbiorów Muzeum Pałacu Króla Jana III Sobieskiego w Wilanowie” – to tytuł pracy habilitacyjnej pani dr Aliny Tomaszewskiej-Szewczyk. Pracy niezwyklej, dotyczącej kolekcji zgromadzonej w XIX w. przez Augusta Potockiego. Kolekcja składa się m. in. z przedmiotów wykonanych w najsłynniejszych warsztatach rodzinnych renesansowej Europy tj. w Limognes oraz z zespołu XVIII-w. przedmiotów reprezentujących osiągnięcia emalierstwa chińskiego. W kolekcji znajdują się również unikalne wyroby z przełomu XVII i XVIII w. berlińskiego złotnika Samuela Gottlieba Röhnera.

Konservacja w latach 2011-2016 tego nietypowego w dotychczasowym konserwatorstwie zespołu zabytków, wymagała zastosowania najnowszych badań w celu opracowania nowych metod konserwatorskich dla tego typu zabytków. Korzystając z nowoczesnych technik badawczych takich jak XRF, FTIR, SEM, EDS ustalono m. in. stratygrafię oraz skład emalii i rodzaj materiałów użytych do wcześniejszych napraw. Rozwinięto metodykę konserwacji w zakresie konsolidacji, zastosowania kompozytów do naśladowczego uzupełniania ubytków w emalii oraz materiałów do unifikacji kolorystycznej. Wypracowano również różne koncepcje konserwacji będące wypadkową uwarunkowania historycznego kolekcji, wartości artystycznej wytworów emalierskich oraz ich walorów wystawienniczych. Jest to niezwykle ważne przy kompleksowym podejściu do procesów konserwatorskich i efektów często w odbiorze niekoniecznie fachowców. Uzyskaną wiedzę i doświadczenie zespołu wykorzystano przy konserwacji 28 przedmiotów w kolekcji.

Rezultaty badań oraz wykonanych prac konserwatorskich zaprezentowano na 16th Triennial Conference, Lizbona, 19-23 września 2011 r. oraz ICOM-CC 6th Experts' Meeting Enamel on Metal Conversation, Muzeum Narodowe w Warszawie, 19-20 maja 2016 r.

Autorzy prac wydali również co najmniej 10 publikacji poświęconych technice wykonania tego typu dekoracji oraz metodom konserwacji tej grupy zabytków (w j. polskim i angielskim).

Powyższe, złożone problemy naukowo-konserwatorskie oraz artystyczne upubliczniono na wystawie habilitacyjnej dr Alicji Tomaszewskiej-Szewczyk pt. „Szkłem malowane. Problematyka konserwatorska emalierstwa”, która odbyła się w Książnicy Kopernikańskiej w Toruniu w dniach 1-31 lipca 2020 r. Wystawie towarzyszy Katalog o charakterze

popularyzatorskim w zakresie historycznej kolekcji emalii w zbiorach Muzeum oraz w zakresie naukowym stosowania technik emalierskich, a także artystycznym, przedstawiającym technikę wykonania, stan zachowania, program i przebieg prac konserwatorskich.

Wykaz osiągnięć naukowych

Habilitantka jeszcze przed swoim doktoratem pracowała w zespołach naukowych pod kierunkiem dr hab. Janusza Krause, prof. UMK m. in. w tematach: „Badania dotyczące metod konserwacji malarstwa na podłożu metalowym” (grant KBN) oraz „Problematyka konserwatorska mosiężnych gotyckich płyt nagrobnych” (grant KBN – praca doktorska habilitantki).

Natomiast po doktoracie była kierownikiem projektów: „Dawne techniki pozłotnicze na podłożu metalowym oraz metodyka ich konserwacji” (grant NCN) oraz „Konsolidacja zabytkowych emalii” (grant NCN).

Współpracuje m. in. z instytucjami kultury: Muzeum Pałacu Króla Jana III Sobieskiego w Wilanowie, Muzeum Zamkowe w Malborku, Muzeum Ziemi Lubuskiej im. Jana Dekerta w Gorzowie Wielkopolskim, Muzeum Początków Państwa Polskiego w Gnieźnie, Narodowy Instytut Fryderyka Chopina w Warszawie, Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku, Muzeum Narodowe w Warszawie, Muzeum Narodowe Ziemi Przemyskiej w Przemyślu.

Brała udział jako członek zespołu w międzynarodowym projekcie „Authentico” (grant EU) wraz z naukowcami z Włoch, Czech, Iranu, Egiptu, Anglii i Francji. Brała również udział w publikacji materiału zespołu polskiego.

Wśród osiągnięć dydaktycznych, organizacyjnych oraz popularyzujących naukę należy wymienić m. in.: promotorstwo, od 2008 r., 15 prac magisterskich, promotor pomocniczy jednej dysertacji doktorskiej. W latach 2010-2011 prowadziła kursy letnie „Saint Clement’s School for Conservation and Protection of Cultural Heritage” na St. Clement’s University w Macedonii w zakresie konserwacji archeologicznych zabytków metalowych.

W latach 2016, 2017, 2020 była tutorem półrocznych programów dydaktycznych poświęconych konserwacji zabytków metalowych dla stypendystów z Ukrainy w ramach programu Narodowego Centrum Kultury „Gaude Polonia”.

Niezwykle aktywna w środowisku studenckim. Organizowała i przeprowadziła wspólnie z młodzieżą konserwację (w ramach działań nie tylko dydaktycznych) tysięcy obiektów pochodzących m. in. ze zbiorów wielu muzeów z terenu Polski. Niektóre realizacje zdobyły nagrody, np. konserwacja astrografa Drapera konstrukcji Alvan Clark & Sons z

1889 r. Współorganizowała konferencje oraz towarzyszące im wystawy, m. in. międzynarodowe np. 11^{2h} International Congress od Deterioration and Conservation of Stone, Toruń 2008.

Popularyzowała sztukę konserwatorską, m. in. organizując i współorganizując liczne wystawy środowiska konserwatorskiego. W opracowaniu podano 7 pozycji.

Wykaz osiągnięć naukowych albo artystycznych, stanowiących znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny.

(wykaz opracowano na 26 stronach z podziałem na rozdziały i podrozdziały omówię rozdziały z największymi osiągnięciami).

1. Informacja o osiągnięciach naukowych albo artystycznych, o których mowa w art. 219 ust. 1 pkt. 2 Ustawy

Pozycja zawiera opracowania z lat 2011-2020 tj. 11 opublikowanych pozycji autorstwa zespołowego jak i indywidualnego w j. polskim i angielskim oraz realizacji z lat 2011-2016 – 28 obiektów zabytkowych.

Zawiera realizacje konserwatorskie z lat 2011-2016, 28 obiektów zabytkowych.

2. Informacja o aktywności naukowej albo artystycznej

2.1. Okres przed uzyskaniem stopnia doktora

Zawiera: 2 opracowania zespołowe w j. angielskim, 1 opracowanie autorki w j. polskim, oraz 2 opracowania zespołowe w j. polskim.

Przedstawione realizacje konserwatorskie prowadzone samodzielnie lub w zespołach z okresu 1996-2006 to 31 pozycji. Ponadto występowała wspólnie z prof. dr hab. Wiesławem Domasłowskim w roku 1996 na Międzynarodowym Kongresie Niszczenia i Konserwacji Kamienia w Berlinie. Brała udział w dwóch konferencjach krajowych w funkcji sekretarza. W międzyczasie brała udział w zespołach badawczych realizujących projekty finansowane w drodze konkursów – dwie pozycje, udział w zespołowym projekcie pod kierunkiem dr hab. Janusza Krause, prof. UMK

2.2. Okres po uzyskaniu stopnia doktora

W okresie tym brała udział w publikacjach naukowych 4 pozycji zespołowych w j. polskim i angielskim oraz 2 pozycje indywidualne w j. polskim i angielskim. W monografiach naukowych ukazały się 2 pozycje zespołowe w j. polskim oraz 2 pozycje indywidualne w j. polskim a w czasopiśmie naukowych 12 pozycji w j. polskim i angielskim, w tym 2 pozycje w indywidualne w j. polskim

Wykaz publicznych realizacji dzieł artystycznych dotyczy realizacji w latach 2007-2020 i zawiera 169 realizacji zespołowych i indywidualnych. Ilość realizacji ogromna, a biorąc

pod uwagę, że pod niektórymi pozycjami znajdują się czasami setki indywidualnych zabytków (np. skarby archeologiczne czy zbiory muzealne) to ilość dzieł sztuki, zabytków, obiektów kultury materialnej, które zostały zakonserwowane, odrestaurowane czy po prostu zabezpieczone dla następnych pokoleń już na tym etapie działań zawodowych habilitantki jest imponująca. Trudno wskazać, które to mogłyby być najważniejsze pozycje w dorobku, omijając oczywiście kolekcję zabytków dekorowanych emalią ze zbiorów Muzeum Pałacu Króla Jana III Sobieskiego w Wilanowie, gdyż wszystkie są ważne. W tej sytuacji wymienię przynajmniej materiały i to nie wszystkie, którymi zajmuje się habilitantka. Są to m. in.: brąz, mosiądz, cynk, cyna, miedź, żeliwo, srebro, złoto, szylkret, róg, różnego typu stopy metali, różnego rodzaju kamienie, drewno, ceramika, ceramika drutowa, emalie, sztukaterie, gipsy, a nawet... skorupa kokosowa. Obiekty: od monumentalnych po oglądane pod mikroskopem: wnętrza kaplic, pomniki, nagrobki (w tym dłuta Wita Stwosza). Stanowiska archeologiczne – te sprzed 1200 lat p.n.e. ale i te powstałe w wyniku II wojny światowej, złote i srebrne skarby archeologiczne, kafle romańskie, gotyckie i renesansowe, dzwony, medale, plakiety, monstrancje, relikwiarze, narzędzia codziennego użytku ale też narzędzia katowskie (w tym topór, kajdany, pień i skrzynia), kolekcje unikalnej sztuki afrykańskiej, jak również i maska pośmiertna Józefa Piłsudskiego.

Występowała na krajowych i międzynarodowych konferencjach naukowych – 7 pozycji wystąpień zespołowych, 4 indywidualne. Część publikowana w j. polskim i angielskim. Brała udział w 7 wystawach zbiorowych.

Współorganizowała konferencje oraz towarzyszące im wystaw – 2 pozycje. Pełniła funkcję komisarza wystaw

Była kierownikiem dwóch zespołów badawczych.

Jest członkiem międzynarodowej organizacji tj. IKOM, członek, nr legitymacji 61543 PL Informacje o recenzowanych pracach naukowych lub artystycznych, w szczególności publikowanych w czasopiśmie międzynarodowych dotyczą 12 pozycji, w tym 10 zespołowych w j. polskim i angielskim, 2 poz. indywidualne w j. polskim.

Brała udział w programie naukowym – projekt Authentico grant EU 2007-2009 z udziałem naukowców z Włoch, Czech, Iranu, Egiptu, Anglii, Francji, publikacja zespołowa w j. polskim oraz bierze udział w zespole badawczym w ramach programu „Inicjatywa Doskonałość – Uczelnia Badawcza” UMK, zamknięcie projektu – grudzień 2022.

Często recenzuje projekty zgłoszone do Narodowego Centrum Nauki.

3. Informacja o współpracy z otoczeniem społecznym i gospodarczym

Wykonuje szereg różnego typu specjalistycznych ekspertyz oraz opracowań dla instytucji publicznych i innych. Wymieniono 13 pozycji (w tym 2 zespołowe) o charakterze opinii konserwatorskich oraz projektów konserwatorskich.

W 2018 r. brała udział w polsko-litewskich konsultacjach związanych z projektem rewitalizacji cmentarza na Starej Rossie w Wilnie, Litwa, na zlecenie MKiDzN oraz Narodowego Instytutu Polskiego Dziedzictwa Kulturowego za Granicą „Polonika”, współautor raportu.

4. Informacje naukometryczne

Tabela pt. Analiza bibliometryczna publikacji) oraz informacje:

Wartość punktacji za publikacje przed uzyskaniem stopnia doktora: 20

Wartość punktacji za publikacje po uzyskaniu stopnia doktora: 255

Łączna wartość za publikacje: 275

Łączna wartość punktacji za działalność artystyczną: 2677

Łączna wartość IF: 0,853

Cytowania na podstawie bazy Google Scholar: 10

Cytowania (bez autocytowań) na podstawie bazy Google Scholar: 9

Indeks H (wg bazy Google Schola): 2

Cytowania na podstawie bazy Web of Science: 0

Cytowania na podstawie bazy Scopus: 0

Portffolio prac

Zawiera na 41 stronach ze 110 fotografiami kolorowymi, bardzo krótkie, konkretne informacje dotyczące przedstawianego obiektu i jego pochodzenie, obecnego właściciela oraz wykonane zabiegi.

Jest to niewielka część ogromnego dorobku habilitantki. Podzielona jest na 8 grup zatytułowanych i reprezentujących 32 przykłady (obiekty). Są to: złotnictwo, militaria, brązownictwo i mosiężnictwo, ślusarstwo, afrykanaria, zabytki archeologiczne (ze schematem zawierającym podział na wytypowane epoki i stanowiska archeologiczne od Starej Epoki Brązu, lata ok. 2100-1800 p.n.e.) do Przełomu Epoki Brązu i Żelaza, ok. 900-400 p.n.e., przedmioty wykonane z materiałów na bazie keratyny, kamień. Ponadto obejmują tereny od Europy przez Azję do Afryki.

Publikacje (dołączone)

Pozycja ta zawiera 7 publikacji, w tym 6 zespołowych w j. polskim i angielskim i 1 autorski w j. polskim.

Analiza bibliometryczna

Wyniki analizy bibliometrycznej (wykaz publikacji) wykonanej przez Bibliotekę Uniwersytecką Mikołaja Kopernika w Toruniu dotyczącej dorobku dr Aliny Tomaszewskiej Szewczyk

Zawiera 32 strony maszynopisu. Opracowanie jest niemal identyczne jak w poprzednim dokumencie, jedynie w pozycji „Łączna wartość za publikacje” wynik końcowy jest 250 a w opracowaniu wcześniejszym wynik ten wynosi 275.

Katalog wystawy

Pozycja autorska Katalog indywidualnej wystawy habilitacyjnej: Anna Tomaszewska-Szewczyk, „Szkłem malowane...”, Wyd. Naukowe UMK, Toruń 2020, str. 69, czarno-białe i kolorowe fot. w ilości 254 szt. Bibliografia zawiera 10 pozycji opracowania w j. polskim i angielskim. Na str. 9 wykres obrazujący „Wpływ dodatków na wartości emalii”. Tytuły rozdziałów i podrozdziałów: Wstęp, Techniki emalierskie, Emalia komórkowa, Emalia żłobkowa, Emalia korpusowa, Emalia malarska, Emalia filigranowa, Emalia przejrzysta, Emalia ażurowa, Emalia inkrustowana, Malowanie na emalii, Procesy niszczące emalię, Czynniki mechaniczne, Czynniki Chemiczne, Konserwacja emalii komórkowej, Konserwacja emalii korpusowej, Konserwacja emalii limuzyjskich, Konserwacja chińskiej emalii malarskiej, Konserwacja emalii inkrustowanej, Bibliografia

Podsumowując ogromną aktywność dr Aliny Tomaszewskiej-Szewczyk stwierdzam, że jej osiągnięcia konserwatorsko-badawcze i artystyczne wnoszą znaczny i nowatorski wkład w rozwój tej części dyscypliny, na którą składają się sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki.

Na podstawie złożonej dokumentacji stwierdzam, że pani dr Alina Tomaszewska-Szewczyk spełnia wymogi określone w ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018 r. poz. 1668 ze zm.).

W związku z powyższym w pełni popieram wniosek o nadanie dr Alinie Tomaszewskiej-Szewczyk stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie sztuki w dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki

